

Kurtide inimeste, viipekeele ja kurtuse teema kajastusi elulugudes

Liina Paales

Eesti ja võrdleva rahvaluule doktorant

Tartu Ülikool

Teesid

Käesolevas ettekandes tahan peatuda ühel allikal, kust võib leida infot kurtuse ja kurtide inimeste kohta. Juttu tuleb arhiivimaterjalidest, konkreetsemalt Eesti Kirjandusmuuseumis säilitatavast elulugude kogust (KM EKLA = Eesti Kirjandusmuuseumi kultuurilooline arhiiv, f 350 – Eesti elulood).¹

Elulugudes olev materjal on üldjoontes kaheksagune: I. Kurtide inimeste elulood; II. Kurtuse teema peegeldusi kuuljate inimeste elulugudes.

Ettekandes tutvustan lühidalt kolme kurdi inimese (ühe mehe ja kahe naise) elulugu. Kuuljate inimeste elulugudes leiduvad kurtuse teemalised viited olen jaganud neljaks grupiks, mida tutvustan oma ettekandes

- I. **Kuulmishäired ja kurtus**
- II. **Kurtidega koos töötavad kuuljad**
- III. **Kurtuse tekkimise rahvapärased selgitused**
- IV. **Viited kurtide või kuulmispuudega isikute kohta**

Võib väita, et viipekeelsed inimesed on kirjandusmuuseumis talletatavas elulugude kogus kogus vähe esindatud. Mis oleks lahendus?

Kurtide kogukonnas tuleks läbi viia spetsiaalseid eluloointervjuusid. Selleks tuleks filmides kurtide inimeste eluloojutustusi. Hiljem on võimalik viipekeelset teksti tõlkida verbaalsesse keelde ja publitseerida. Tehniliselt on võimalik lisada ka viipekeelne alustekst (nt DVD-l).

Kurtide elulood on väärtuslik allikas, kuna see peegeldab, kuidas kurdid ise on suhtunud oma elukäiku ja kuidas oma elu korraldanud kuulvas maailmas. Kuuljate inimeste elulugudes sisalduvad kurtuse teemalised viited peegeldavad, milline on kuulva ühiskonna vaatenurk. Saame teada, milliseid tähendusi omistab kultuur – nii kuuljate enamus- kui kurtide vähemuskultuur – kuulmisvõime puudumisele.

¹ Kirjandusmuuseumis säilitatavas elulugude kogus leiduva kurtuse teemalise aine kohta kõnelesin seminaril „Local and cross-cultural studies through the lifestories“ (Riia, 20.-23.01.2006).